

Hektorjev boj z Ahilom.

Kacih najst sto let pred Kristovim rojstvom se je zgodilo, da so se zbrali Grei na vojno, hotéč, si osvojiti utrjeno mesto Trojo, ležeče blizu morskega brega v malej Aziji ter nazaj pripeljati Heleno, soprogo špartanskega kralja Menelaja, katero je zvijačno s seboj odpeljal kraljevič Parid. Na 1186 ladijah so prepluli morje in pristavši k bregu, potegnili ladije na kopno ter razpoložili tabor okoli velicega, silno utrjenega mesta. Mnogo je bilo med njimi slovečih junakov, ali vsem je bil kos brzonogi in nepremagljivi Ahil. Tudi Trojanci so imeli med svojimi mnogo hrabrih mož, med katerimi je bil prvak njihov vojvoda Hektor, sin kralja Prijama; nanj so se ozirali kot na svojega rešitelja kralj in vsa občina. Devet polnih let so užé oblegali Grei mesto, toda zamán; Hektor je krepko odbijal vse njihove navale in mnogo jih je njegov meč posekal pred mestnim obzidjem. In zgodilo se je v desetem leti, da se je razvnel še mnogo krutejši boj med Grei in Trojanci, in da je v tem boji ubil Hektor Ahilovega prijatelja Patrokleja. Ahil, ki v tem boji nij bil nazočen, začuvši, da je dragi prijatelj Patroklej ubit, šine k višku s svojimi vojaci, da poseče Hektorja ter se mu osvété zaradi prijateljevega umóra.

Ugleda ga samega stoječega pri mestnih vratih. Hektor je takój pripravljen sprijeti se ž njim ter ne sluša prošenj starega Prijama, kateremu je Ahil užé mnogo sinov spravil z svetá. Da-si je Hektor pogumno čakal zopernika, vendar se ga je zbal, ko se mu je ta brzih korakov in z bliščečim orožjem bližal. Spustil se je v tek, da bi ušel strašnemu pogledu sovražnikovemu. A brzonogi Ahil ga preganja, kakor preganja razdraženi lev svoj plén; trikrat tečeta okoli Trojinega obzidja; tu konečno obstane Hektor, odločivši se za boj. „Naj se konča najin boj kakor koli hoče — reče svojemu preganjalcu — a obljubiva si samo to, da se zmagovalec ne roga telesu ubitega.“ Na to odgovóri Ahil zaničljivo: „nikacega dogovora ne bodi med nama, vsaj se volk ne poganja z jagnjetom!“ rekši zatoči ostro kopje v Hektorja. Brzo ugame Hektor Ahilovo nakano, pripogne se in kopje leti preko njega. „Zmotil si se,“ zavriskne, „in zdaj se ti brani, blazni klepetec!“ To rekši zažene kopje v Ahila, ali orožje je odskočilo od kovanega štíta. Potegne meč, da bi se od blizu bojeval; toda Ahil brzo dvigne kopje, predere ž njim Hektorjevo grlo in nij ga več branitelja Troje. Umirajoč je še prosil zmagovalca, naj bi mu ne oskrnil trupla; ali zamán je prosil, ker Ahil je bil grozno izjarjen zaradi izgube svojega prijatelja Patrokla in privezavši truplo Hektorjevo k svojemu vozu, vlačil ga je trikrat okoli mesta Troje pred očmi žalujočega Prijama in Hektorjeve soproge Andromahe.

Naposled se je vendar omečil, ko ga je po noči sam stárec Prijam prosil za sinovo teló, podavši mu lepe novce na izméno. Tako je dal Trojancem mrtvega Hektorja, da bi ga oplakávali in potlej, kakor je bilo običajno, spalili truplo.

V.

Na pokopališči.

Danes so vsi svetniki! —

Idiva, ljubo dete, malo vèn iz mestuega hrupa, tjà, na óni tihi kraj, kjer v krilu matere zemlje počivajo telesni ostanki ubogih zemljanov! Óni, ki so bili pred nami v tej solznej dolini, óni, katere zdaj krije črna prst — óni nas danes vabijo k sebi, da na njihovih gomilah obhajamo njihov spomin. Ne

opustimo njihovega milega klica in podajmo se danes k njim, ker danes ali jutri klicali bomo morda tudi mi: „oh, ne pozabite nas!“ — Torej, ljubo moje dete, bodi mi zvest spremljevalec in idiva tjã na pokopališče! A daleč imava še do grobov. Da nama hitreje mine čas, ogledva se med potjo malo po prirodi. Glej, zdaj užé umira narava! V pomladi je bila v polnej krasoti, in človek se je topil v popolnem veselji. A zdaj, — kaka izprememba! Oropana je narava vse krasote, in človekovo srce vsega veselja. Jesenski boj z zimo je pri kraji. Užé razpošilja zmagovalna vladarica svoje poslance, da jej po njenem okusu pripravijo novo kraljestvo. Mnogo se je užé izpremenilo. Mili ptički, ki nam so v veselej pomladi vedrili obraz in oblaževali srce, čutili so hudo zimo in šli so si iskat nove gorkejšje domovine. Glej, ravno tam gori okoli zvonika se zbirajo domače lastovke, da v velikih tropah skupaj odrinejo čez gore in doline, čez mesta in dežele, reke in širno morje v gorkejšje kraje. Nemajo nobenega vodnika, in vendar ne zajdejo na dolgem popotovanji. In koliko bodo vidile in skusile na tem daljnem potu! Tudi ti, prijateljček moj, rad bi plaval ž njimi v daljavo, da bi videl na tem popotovanji bogata mesta, čudeže človeških rok, vzorne kraje, da bi gledal — o grôza! — óne kraje, ki so politi z našo krvjo, bratovsko krvjó! Hrepenenje, neutéšno hrepenenje spojeno z bridko otožnostjo se ti vzbuja v nedolžnem srci, ljubo moje dete! A tako je bilo, tako je — in drugače bode! Tedaj z Bogom, mili, veseli gosti! Bodite srečni na dolgem popotovanji, in ljuba pomlad naj vas zopet zdrave nazaj prinese in z vami tudi veselih poročil iz daljnih južnih krajev.

Na izmaku preljube jeseni so umrle tudi nežne cvetice, le tú in tam stoji še katera osamljena, ter čaka, da tudi njo poseče meč ostre zime. Veter grozovito gospodari. Neusmiljeno podí po nebesnem oboku sem ter tjã sive oblake, ki nam zdaj pa zdaj zakrivajo milo rumeno solnce in njegove blagodejne žarke. A tudi nižje sega njegova moč: drevju jemlje kinč in lepôto, da bode kmaľu stalo prazno in golo. Zima se užé približuje v svojej mrzlej, belej obleki. Ona je podoba naše starosti in smrti. Kadar bomo stari, pokrili bodo lasci beli kakor sneg našo glavo in po malem bodo izpadali, kakor listje z drevja. Truplo naše bo lezlo k zemlji, umrlo bo in pokopali ga bodo v hladno, črno zemljo na pokopališči, kamor sva ravno zdaj tudi dospela.

Staro in mlado se gnjete užé pred vhomom pokopališča. Nekateri se užé vračajo in vsem se vidi na obrazu, da se jim je globoka otožnost vlegla na dušo, bivšim na njivi mrtvaških glav. — Zdaj sva na pokopališči. Idiva najpred na to stran, kjer naju ljudjé ne bodo motili v najinem premišljevanji. Glej, kako je tú vse samotno! — le tu in tam brlí žalostno kaka lučica! Kako to? Glej, tú počivajo óni, katerim nij bilo v življenji odmerjeno bogastvo niti visoki stan, nego boriti se jim je bilo z bédó, britko bédó, in v potu obraza so si morali služiti vsakdanjega kruha. Zaničevani so bili na tem svetu in glej, tudi po smrti gre človek nekako zaničljivo mimo njihovih grobov. Tako je, ljubi moj, dandenes človeštvo gnjilo in puhlo! Vzdihniva saj midva k nebu za duše teh siromakov! — — Idiva dalje mimo gomil — zapuščenih — — né! — tam v kotu ne saméva grob! V njegovem znožji klečí deklica; z rokama si zakriva obraz, bridke solzé se jej udirajo iz oči, — obleko ima *horno in pogostni vadihi značijo njevo notranjo bolést. Brž ko ne, da jej počiva pod zemljo drago truplo, truplo mile mamice!* — To je žalost, ljubo dete!

Je-li kje večja nesreča na zemlji za maloletnega človeka? — In Bog zna, je-li ne trohne ne daleč materinega groba tudi kosti blagega očeta? Tak otrok je največja sirota na svetu! Grenka, mladostna leta so takim sirotam odmerjena; najskrbnejša varuhinja, naj ljubeznivejša oskrbnica jim izgine s poveršja zemlje, in nedolžni ubožček je izpostavljen hudobnemu svetu, da joka užé v mladosti — v času rajskega veselja. — In taka sirota, dete moje, gotovo je tudi óna deklica tam! Kakó pa tudi ihtí; nikakor se jij ne dá ločiti od ljubljene groba — tú se kaže prava otročja ljubezen. A njena mati biva zdaj nad zvezdami in prosi za blagor svoje sirotice. — Stopiva tjà k bornej deklici in prašajva jo, kaj jej grení detinska leta. Ravno sva jo vzbudila iz žalostnega premišljevanja, — kako plašno se je ozrla! Na najino vprašanje odgovarja, da jej je zlobna smrt vzela stariše, da tu v tem konci ležijo mati, a tam v drugem konci oče. Gorke solzé jo oblivajo pri odgovoru, srčna žalost jo je zmagala. Podajva jej kak majhen dar! — Kakó hvaležno ga je sprejela! „Tisočera hvala“ govori iz njenih rosnih oči. Idiva dalje od tega žalostnega kraja!

Zdaj sva prišla užé bolj med ljudstvo. Vso najino pozornost obrača ná-se krasen kamenít spominek, dvigajoč se nad dragoceno plôčo. Če stopiva bliže, čítava na kamenenej plôči, da pod njo spí smrtno spanje imeniten bogatáš, ki je imel v življenji vsega v obilnosti, ki ga je vse čistilo in se mu vse priklanjaló. — A kako to, da stoji nad njegovim truplom golo kamenje in da ga nij venca na njegovej gomili? Lehkodušno gredó ljudje memo njegovega groba — a ne rekel bi dosti, da je med njimi mnogo takih, ki so po njem obogateli, a zdaj se niti ne zmenijo zanj. — Vidiš, ljubo dete, to je nehvaležnost sveta! In ti, ó človek, ki trohniš v črnej zemlji, kaj ti zdaj koristijo kupi zlatá, kaj ti koristi tvoje obilo premoženje, za katero si se trudil noč in dan? Kaj žanješ? Odgovor žalosten: nehvaležnost! Óni, katerim si zapustil vse svoje imetje, óni še niti ne mislijo na to, kje da je sled njihovega dobrotnika, kateremu je zdaj odločena, kakor najubožnišemu prosjaku — hišica mala! — — — Glej, ljubo dete, taka je osoda našemu bitju! Človek, krona vsega stvarjenja — postane kupček prahú — vsa njegova prizadevanja so ničevna — le dobra dejanja živijo ž njim, ter je ponese s seboj v večnost! —

Zdaj sva prišla v veliko gnječo ljudi, ki radovedno gledajo tjà na óni kraj. Kaj je tam, da jih tako mika? Gomile so, polne lepih vencev, malo ne ovite v samo cvetje! Kaj je neki v teh gomilah? Ali morda kaj družega kakor v ónih, ki sva je užé obhodila! Né, ljubo dete, ravno takó: pod venci in pod cvetjem je — prah in pepel, ostudna črvjád! Glej! to je podoba človeka — hinavca! Žalostna primera — a vendar resnična! Jednak ovenčanemu grobu je hinavec, lizún: njegova vnajnost je lepa, sladko je njegovo govorjenje — a srce mu je črno, njegovo srce hrani strup, ki te ukončá o prvej priliki! Tak človek, ljubi moj, roža je, za katero stoji strupeni gad skrit! Ogibaj se takih gob, ki so od zunaj lepo pikaste, a od znotraj ostudne, strupeno črne! Zapustiva tudi ta prežalostni kraj pokopališča in idiva dalje!

Videla sva do zdaj vsakovrstne grobove — postojva še malo pri tem, ki je tako majhen, in krije brž ko ne truplo kakega otroka! O blagor mu, ki zdaj gleda v sredini nebeskih krilatcev iz višin na nas tužne zemljane! Blagor mu, trikrat blagor! — On še nij okusil grenke pijače življenja — in vzdignil se je v svojej nedolžnosti med angeljce! Ali se ti solzí okó, potrpežljivi.

spremljevalec? Res, človeku se v duši izbudi tuga, ko se prepriča na tem kraju, kako ubožno je naše življenje, kako nestalno naše bitje. O date moje! ob jednom pa nam ta kraj daje sladko upanje, da so to duri, skozi katere bomo šli tudi mi v boljše domovino, obljubljeni deželo! — —

Zdajci so se nama vstavile noge pred spominkom, sicer ubožnim, a napis nama kaže, da krije blago truplo, prezgodaj umrlo! Tú počiva mož, ki je žrtvoval vse svoje moči, vse svoje življenje za svoj národ! Veličestno se sveti njegovo imé v povestnici našega národa. Peval je krasne pesni svojemu národu, bil mu je zvest boritelj, posnemanja vreden za vse svetinje svojega rodú do hladnega groba. Kako drag je bil ta mož svojim rojakom v življenji, kako draga so nam potomcem njegova dela, njegova prizadevanja, ki so obrodila užé mnogo mnogo sadú, — svedočijo premnogi venci, katere so mu poklonili njegovi hvaležni rojaki in prijatelji. In tudi živeló bode njegovo imé v sreih potomcev! Živí naj njegov spomin na veke in Bog mu daj mnogo čvrstih naslednikov! Lehka mu zemljica! — —

Ne vedóč kakó, ljubo dete, dospela sva zopet do vrat, pri katerih sva prišla, in tako sva končala svoj obhod na grobéh. Glej, užé se večerni hlad vlega na utrujeno zemljo in skoraj sama sva ostala na tem skrivnostnem kraju. Obhodila sva ga, gledala, čutila in razumela sva ga. Čitala sva iz skrivnostne knjige in si napojila duha s svetimi resnicami. Končala sva svojo nalogo in sladko bodeva počivala! O, da bi tudi dobro in vestno izvršila nalogo življenja, ter z veseljem in zadovoljnostjo se vlegla k spanju v tiho gomilo, kjer bodeva čakala novega, lepšega dneva, ki nama bode onstran zazoril in sijal — na véke! —

Daniyel Majarón.

J e s e n.

V jeseni je ovočje zrelo. Po drevji visé rudeča jabolka, rumene hruške, višnjave slive in češplje. Na trtah je vse polno sočnatega grozdja. S polja in z njiv pospravljamo zelje, korun (krompir) in druge pridelke, da imamo po zimi kaj jésti. Kmetovalec orje in seje ozimíno. Dnevi bívajo krajši, noči daljše. Solnce ne sije več tako gorko, kakor po leti; zrak biva hladnejši. Lastovke in mnogo drugih ptičev nas zapušča, ker se odpravljajo v gorkejšje kraje. Listje na drevji se rudeči in rumeni ter izpada počasi.

Bolni otrok.

Bolni otrok mora mnogo bolečin pretrpeti; zato je žalosten in ne ljubi se mu smijati. Često joka in toži o bolečinah. Ne more jésti, niti skakati niti igrati. Tudi spati ne more. Roditeljem, bratom in sestram se smili. Tolažijo ga, strežejo mu, ter prav prijazno ravnaajo ž njim. Bolni otrok mora piti grenka zdravila, ako mu je do tega, da zopet ozdravi in se raduje svojega mladega življenja.